

บทเรียนที่ ๑.๒ สถานการณ์ปัญหา สาเหตุและผลกระทบ จากปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

๑. สถานการณ์ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

หน่วยงานที่ทำงานด้านการคุ้มครองเด็ก ผู้หญิง และบุคคลในครอบครัว ให้ข้อมูลภาพรวมสถานการณ์ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่สอดคล้องกันว่า มีจำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงต่อเด็ก ผู้หญิง และบุคคลในครอบครัวมากขึ้น มีสภาพปัญหาที่ซับซ้อน และส่งผลกระทบที่รุนแรงขึ้น ผู้ถูกกระทำส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง โดยมีผู้กระทำเป็นผู้ชาย ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์เป็นคู่สามีภรรยา และเด็กผู้หญิง ถูกกระทำรุนแรงด้านเพศจากผู้กระทำรุนแรงที่เป็นคนใกล้ชิด รวมทั้งผู้สูงอายุถูกทุบตี ทำร้ายจากการทำรุนแรงทางกาย และทำร้ายจิตใจจากคนใกล้ชิด เช่นเดียวกัน

จากการประมวลเหตุการณ์ความรุนแรงต่อเด็ก ผู้หญิง และบุคคลในครอบครัว ที่บันทึกโดยหน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวข้องกับคุ้มครองเด็ก ผู้หญิง และบุคคลในครอบครัว ทั้งหน่วยงานราชการและองค์กรเอกชน รวมทั้งการรายงานข้อมูล สถานการณ์ความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว เช่น การรายงาน ตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, ๒๕๕๖) ให้ข้อมูลสอดคล้องกัน ดังนี้

๑) จำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงต่อเด็ก ผู้หญิง และบุคคลในครอบครัวมากขึ้น มีสภาพปัญหาที่ซับซ้อน และส่งผลกระทบที่รุนแรงขึ้น เช่น ข้อมูลจากศูนย์พึ่งได้ กระทรวงสาธารณสุข พบว่า ในแต่ละปีมีเด็กและผู้หญิงถูกกระทำรุนแรงในแต่ละวัน จำนวนมาก ซึ่งในจำนวนนี้ เป็นผู้ถูกกระทำที่เป็นเด็กถึงกว่าร้อยละ ๖๐ ของผู้ถูกกระทำ ที่มาขอรับบริการ หรือข้อมูลจากบ้านพักเด็กและครอบครัวก็พบว่า ผู้ถูกกระทำที่เป็นเด็ก และผู้หญิงมีมากถึงเกือบร้อยละ ๘๐ เป็นต้น

๒) ผู้ถูกกระทำส่วนใหญ่ยังเป็นผู้หญิง โดยมีผู้กระทำเป็นผู้ชาย มีความสัมพันธ์ เป็นคู่สามีภรรยา เป็นการกระทำรุนแรงทางกายมากที่สุด โดยมีสาเหตุจากการที่สามี มีภรรยาน้อย ความหึงหวง กลัวติดนอกร้าง และมีปัญหาความรุนแรงทางด้านเพศ ผู้ถูกกระทำจำนวนมากแก้ปัญหาด้วยการขอหย่า แฉความดำเนิรคดี หรือย้ายออกจากบ้าน แต่มีจำนวนหนึ่งยอมทนอยู่อย่างเงียบ ๆ ขณะที่อีกจำนวนหนึ่งใช้วิธีการโต้ตอบ ด้วยความรุนแรง ในปี ๒๕๕๘ มีการรายงานสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัวที่เป็น ข่าวในหนังสือพิมพ์ในรอบปีที่ผ่านมา พบว่า เกือบ ๑ ใน ๕ เป็นปัญหาความรุนแรง ระหว่างผู้กระทำและผู้ถูกกระทำที่เป็นสามีภรรยา โดยมีสาเหตุมาจาก ความหึงหวงและโกรธแค้นภรรยาที่ไม่ยอมคืนดีด้วย (มูลนิธิหญิงชายก้าวไกล, ๒๕๕๘)

๓) เด็กผู้หญิงถูกกระทำรุนแรงด้านเพศมากที่สุด ผู้กระทำรุนแรงเป็นคนใกล้ชิด โดยมีสาเหตุมาจากสื่อลามก ความใกล้ชิดและโอกาสเอื้ออำนวย ใช้สิ่งเสพติดและสุรา และมีปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานขององค์การ

ยูนิเซฟ ประเทศไทย ที่ระบุว่า มีเด็กหญิงอายุ ๑๕ ถึง ๑๙ ปี จำนวนเกือบหนึ่งในสี่คนทั่วโลก (เกือบ ๗๐ ล้านคน) เคยตกเป็นเหยื่อความรุนแรงทางกายรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง (องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย, ๒๕๕๗)

๔) ผู้สูงอายุกฎกนุบัติทำร้ายจากการทำรุนแรงทางกาย และทำร้ายจิตใจจากคนใกล้ชิด โดยผู้กระทำรุนแรงส่วนใหญ่เป็นลูกและคู่สมรส

กูลภา วจนสาระ (๒๕๕๔, น. ๗๓-๗๖) ได้ฉายภาพสาเหตุของความรุนแรงในครอบครัวว่า การทำร้ายคนในครอบครัวส่วนใหญ่มาจากการหึงหวง นอกใจ และเรื่องชู้สาว ซึ่งเป็นสาเหตุที่นำไปสู่การทำร้ายจนเสียชีวิตมากที่สุด ส่วนความรุนแรงระหว่างพ่อแม่และลูก มีทั้งความรุนแรงที่พ่อหรือแม่กระทำต่อลูก และลูกกระทำต่อพ่อหรือแม่ มักมีสาเหตุมาจากความสัมพันธ์ที่มีความขัดแย้งกัน ส่วนความรุนแรงทางเพศส่วนใหญ่เป็นความรุนแรงที่คนในครอบครัวกระทำต่อเด็กที่อายุไม่เกิน ๑๕ ปี โดยมีการระบุสาเหตุหลายประการ เช่น เมมาเหล่า เสพยาบ้า มีพฤติกรรมชอบใช้ความรุนแรง ตลอดจนทัศนคติชายเป็นใหญ่ ที่คิดว่าตนเองเป็นหัวหน้าครอบครัว เห็นว่าลูกหรือภรรยาเป็นสมบัติของตน หลงคิดว่าเป็นอำนาจอันชอบธรรมที่จะทำอะไรก็ได้ในฐานะที่มีอำนาจเหนือกว่า จึงเกิดกรณีพ่อหรือพ่อแม่เลี้ยงข่มขืนลูก/ลูกเลี้ยง หรือปัญหาการค้ำมนุษย์ เป็นต้น

๒. สาเหตุหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในครอบครัว

ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวเกิดขึ้นได้ในทุกระดับของสังคม โดยมีปัจจัยเสี่ยงด้านบุคคล ครอบครัว สังคมและเศรษฐกิจ รวมทั้งปัจจัยด้านวัฒนธรรม (อังคณา ช่วยคำฐ, ๒๕๕๕) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาข้อมูลปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงต่อภรรยาที่ศึกษาจากในครอบครัวอาเซียนและครอบครัวไทย(บุญเสริม หุตะแพทย์, ๒๕๕๖; ๒๕๕๗) ที่พบว่า ปัจจัยเสี่ยงที่นำไปสู่การกระทำรุนแรงในครอบครัว ดังนี้

๑) **ปัจจัยส่วนบุคคล (personal factors)** ประกอบด้วย ลักษณะทางประชากรจิตลักษณะ และประสบการณ์ความรุนแรง คือ

๑.๑) **ลักษณะทางประชากร (demographic factors)** ได้แก่ อายุ เช่น ความรุนแรงในครอบครัวของกลุ่มพ่อแม่วัยรุ่น หรือคู่สมรสที่มีอายุน้อย เป็นต้น สถานะทางเศรษฐกิจสังคม เช่น มีครอบครัวที่มีปัญหาทางการเงิน ยากจน รายได้น้อยขาดแคลนที่ดินทำกิน สถานภาพการศึกษา สถานภาพการทำงาน ขนาดของครอบครัว รวมทั้งเกิดจากการมีสมาชิกของครอบครัวที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ใช้สิ่งเสพติด และเล่นการพนัน เป็นต้น

๑.๒) **ปัจจัยด้านจิตลักษณะ (psychological factors)** ได้แก่ ความโกรธ มีอารมณ์โมโหและมุ่งร้าย อารมณ์รุนแรง มีการแสดงอำนาจเหนือคนอื่น มีปัญหาทางจิตและอารมณ์ มีความเครียด ควบคุมตนเองไม่ได้ มีปัญหาทางจิตเวช และบุคลิกภาพ ลักษณะพฤติกรรมที่ขาดความรับผิดชอบ

๑.๓) ปัจจัยประสบการณ์ความรุนแรง เช่น ในวัยเด็กเคยมีประสบการณ์ถูกกระทำรุนแรงจากบุคคลในครอบครัว หรือพบเห็นความรุนแรงระหว่างบุคคลในครอบครัว

๒) ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ ความสัมพันธ์ในครอบครัว (family relationship factors) ปัจจัยเสี่ยงประกอบด้วย ปัญหาความขัดแย้งและการไม่ลงรอยกัน มีปัญหาการเลี้ยงดูลูก มีความคาดหวังการบริการในครอบครัว อิจฉาและต้องการมีอำนาจเหนือใช้ความรุนแรงทางเพศ มีความคาดหวังต่อการมีเพศสัมพันธ์ ปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ หรือมีปัญหาเพศสัมพันธ์ บังคับมีเพศสัมพันธ์ มีชู้ และนอกใจ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังพบว่ามีความขัดแย้งในครอบครัว เช่น ความขัดแย้งกับญาติพี่น้องและเพื่อน

๓) ปัจจัยทางสังคม (social factors) ได้แก่ ความไม่เท่าเทียมกันของสถานภาพและบทบาทจากโครงสร้างชายเป็นใหญ่ การมีอคติทางเพศ หรือเป็นผลจากการยอมรับอำนาจชายเป็นใหญ่ หรือการใช้อำนาจครอบงำ เช่น คิดว่าภรรยาเป็นสมบัติของสามี ลูกเป็นสมบัติของพ่อแม่ ผู้ชายเป็นผู้นำ เป็นผู้ตัดสินใจ ผู้หญิงเป็นวัตถุทางเพศ โดยมีทัศนคติของสังคมที่เชื่อว่าความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว เป็นเรื่องน่าอับอาย ไม่ควรนำไปเปิดเผย

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (๒๕๕๕) ได้ประมวลสาเหตุที่ก่อให้เกิดการกระทำรุนแรงในครอบครัว โดยอธิบายรากเหง้าความรุนแรง ประกอบด้วย

(๑) ปัจจัยภายในที่เกิดจากตัวบุคคล เกิดจากการหล่อหลอมมาจากครอบครัว การเรียนรู้พฤติกรรมหรือถูกกระทำรุนแรงในวัยเด็ก ทำให้ไม่สามารถจัดการความเครียดและปัญหาต่าง ๆ โดยไม่ใช้ความรุนแรง

(๒) ปัจจัยภายนอกและโครงสร้างทางสังคม เช่น ความเครียดจากการไม่มีงานทำ รายได้ต่ำ ความยากจน อัตราการเกิดอาชญากรรมจำนวนมาก การใช้สารเสพติดและสื่อลามก รวมถึงทุนทางสังคมที่ไม่เข้มแข็งพอที่จะแทรกแซงเพื่อลดความรุนแรงที่เกิดขึ้น

(๓) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจในสังคม ความเชื่อและค่านิยมของสังคม ซึ่งผู้ที่ถูกสังคมกำหนดบทบาทให้ต่ำกว่า มีโอกาสที่จะถูกกระทำรุนแรงอยู่เสมอ เช่น การกระทำรุนแรงต่อชนกลุ่มน้อย ผู้อพยพ คนด้อยโอกาส ความไม่เสมอภาคระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย หรือระหว่างเด็กกับผู้ปกครอง ทำให้เด็กและผู้หญิงถูกกระทำรุนแรงมากกว่าผู้ชาย

ในภาพรวม สาเหตุของความรุนแรงในครอบครัว ทั้งผู้ถูกกระทำที่เป็นเด็ก ผู้หญิง และบุคคลในครอบครัว พบว่า ความรุนแรงในเด็กเกิดจากสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เด็กถูกกระทำรุนแรง ทั้งในเรื่องสภาพที่อยู่อาศัย ด้านกายภาพและสังคม ซึ่งไม่เหมาะสมต่อการเลี้ยงดูเด็ก เป็นผลให้เกิดความกดดัน ความตึงเครียดทั้งพ่อแม่และเด็ก อิทธิพลของสื่อที่ขาดการควบคุมจริงจัง เช่น สื่อลามก ภาพการทารุณและการฆาตกรรม ซึ่งเป็นแบบอย่างให้เกิดการระบายนามณ์จากผู้ใหญ่สู่เด็กได้ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการดูแลเด็กจะช่วยป้องกันความรุนแรงได้ ขณะที่ความรุนแรงในผู้หญิง

มีสาเหตุส่วนใหญ่มาจากตัวบุคคลที่ไม่สามารถจัดการปัญหาโดยไม่ใช้ความรุนแรงได้ อย่างไรก็ตาม ความเชื่อและทัศนคติของสังคมก็เป็นตัวเสริมแรงที่ทำให้ปัญหารุนแรงมากขึ้น เช่น เชื่อว่าปัญหาครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว ความเชื่อที่ว่าสามีทุพพิกขกรรยาเป็นเรื่องที่ยอมรับได้ ภรรยาเป็นสมบัติของสามี ลูกเป็นสมบัติของพ่อแม่ ตลอดจนทัศนคติที่ทำให้เด็กและผู้หญิงต้องรู้สึกอับอายต้องซ่อนเร้นปัญหาและทนรับสภาพทำให้ต้องทนทุกข์ทรมานจากการถูกทำร้ายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น ซึ่งทัศนคติต่าง ๆ ยังถูกหล่อหลอมและส่งต่อไปรุ่นต่อรุ่น การปรับเปลี่ยนความเชื่อและทัศนคติของสังคมก็เป็นส่วนสำคัญในการลดปัญหาคความรุนแรง

๓. ผลกระทบจากปัญหาความรู้เกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว

ในภาพรวม ความรุนแรงส่งผลกระทบต่อผู้ถูกกระทำทั้งทำให้ได้รับบาดเจ็บทางกาย ใจ ปัญหสุขภาพที่เกิดจากความรุนแรงทางเพศ เช่น การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ การทำแท้ง โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ สุขภาพจิตและฆ่าตัวตาย ผลกระทบทางอารมณ์และพัฒนาการของเด็ก อาจทำให้เด็กขาดความมั่นใจ รู้สึกด้อยคุณค่า นำไปสู่กระบวนการค้าประเวณีโดยสมัครใจ ผลการเขียนตำ ขาดสมาธิ รวมไปถึงโรคซึมเศร้า เด็กที่ถูกกระทำทารุณทางเพศจะเกิดความผิดปกติทางจิตใจ โรคที่พบบ่อย คือ โรควิตกกังวล โรคซึมเศร้า การต่อต้านสังคม และการฆ่าตัวตาย ขณะที่เด็กหรือวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ชอบชกต่อย มีพฤติกรรมชอบลักทรัพย์ หรือกระทำผิดทางกฎหมายมักมีประวัติเคยถูกกระทำทารุณกรรมในวัยเด็กมาก่อน นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว การหย่าร้าง การขาดความรักความอบอุ่น ซึ่งครอบครัวกลายเป็นแหล่งเรียนรู้พฤติกรรมรุนแรงและส่งผ่านความรุนแรงจากรุ่นหนึ่งสู่อีกหนึ่งหรือวงจรของความรุนแรง (cycles of violence) ซึ่งจะเห็นจากเด็กที่กระทำรุนแรงเป็นปัญหามากขึ้น ตลอดจนผลกระทบต่อสังคมทั้งในเรื่องความปลอดภัยในสังคม ความสูญเสียทางเศรษฐกิจทั้งจากค่ารักษาพยาบาล รายได้จากการทำงาน และคุณภาพของคนที่จะเป็นพลังผลักดันการพัฒนาประเทศ

ความรุนแรงในครอบครัวได้ส่งผลกระทบในด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้ถูกกระทำและผู้กระทำรุนแรงในครอบครัว รวมทั้งความสัมพันธ์ในครอบครัว โดยมีผลกระทบต่อผู้ถูกกระทำที่เป็นผู้หญิง เด็ก และผู้สูงอายุ ตลอดจนผลกระทบต่อผู้กระทำรุนแรงเอง ดังนี้

๑) ผู้ถูกกระทำที่เป็นผู้หญิง ผู้หญิงที่ถูกสามีกระทำรุนแรงมักได้รับผลกระทบทางด้านร่างกายและจิตใจ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว และด้านความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต เช่น

- มีอาการบาดเจ็บตามร่างกาย ตั้งแต่ระดับเล็กน้อยจนถึงบาดเจ็บสาหัสและเสียชีวิต
- มีสุขภาพจิตใจที่บอบช้ำ รู้สึกว่าตนเองไร้คุณค่า เสื่อมเสียชื่อเสียง เข้ากับคนอื่นไม่ได้ วิตกกังวล หวาดกลัว และเสียใจ รู้สึกผิด รู้สึกอับอาย รู้สึกว่าชีวิต

ล้มเหลว ส่วนใหญ่มักไม่อยากจะบอกเล่าเหตุการณ์ที่ถูกกระทำรุนแรงที่เผชิญ อยู่ให้ผู้อื่นรับรู้ จึงอดทนเก็บความรู้สึกต่าง ๆ ไว้ตามลำพัง

- เป็นโรคที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ เช่น ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ (HIV/aids)
- ไม่สามารถทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดูลูกได้อย่างเต็มที่และอย่างเหมาะสม มีปัญหาทางอารมณ์ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตของลูกด้วย เช่น ทำให้เด็กไม่ไว้วางใจว่าแม่จะปกป้องคุ้มครองให้ปลอดภัย

ผลกระทบของความรุนแรงจากการที่ผู้หญิงถูกกระทำอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิด ปัญหาด้านสุขภาพจิตและอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพกาย หรือทำให้เกิดการกระทำซ้ำ รวมทั้ง การตอบโต้ด้วยความรุนแรงได้ในลักษณะ ดังนี้

(๑) ผู้หญิงที่ถูกกระทำรุนแรงอย่างต่อเนื่องมักเกิดอาการป่วยที่เรียกว่า **พีทีเอสดี** (PTSD: post-traumatic stress disorder) ซึ่งเป็นความผิดปกติที่เกิดขึ้นหลังจาก มีความเครียดที่สะเทือนใจ จนส่งผลให้เกิดอาการต่าง ๆ เช่น ฝันร้าย นอนไม่หลับ กังวล ใจ เก็บกด อารมณ์แปรปรวน ฯลฯ มีปัญหาด้านจิตเวช เช่น อาการซึมเศร้า คิดฆ่าตัวตาย ไม่เข้าสังคม ซึ่งการเจ็บป่วยทางด้านจิตใจอาจส่งผลกระทบต่อให้เจ็บป่วยทางร่างกาย ได้ด้วย

(๒) ผู้หญิงที่ถูกสามีทำร้ายซ้ำแล้วซ้ำเล่า อาจเกิดอาการที่เรียกว่า **บีพีเอส** (BPS : battered-woman syndrome) ซึ่งเป็นสภาวะความตึงเครียดที่เกิดขึ้นภายหลังที่ ถูกทารุณกรรม โดยลักษณะอาการต่าง ๆ เช่น

(๒.๑) ไม่ยอมรับว่ากำลังเผชิญปัญหา มักคิดว่าการกระทำรุนแรงหรือทารุณ กรรมที่เกิดขึ้นจะไม่เกิดขึ้นอีก

(๒.๒) มีความละอาย แม้ผู้หญิงจะทราบดีว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องของความ สัมพันธ์ในครอบครัว แต่ก็ยอมรับการถูกทารุณกรรมนั้น ซึ่งอาจจะมีผลจาก มายาคติของสังคม

(๒.๓) มีความเข้าใจว่าตนเป็นคนไม่ดีหรือทำหน้าที่ไม่เหมาะสม จึงสมควร ถูกกระทำทารุณกรรม จำเป็นต้องรับสภาพและใช้ชีวิตอยู่กับสามีต่อไปด้วยความหวังว่า ผู้กระทำจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ในอนาคต

การถูกกระทำรุนแรงจากคู่สมรสลักษณะนี้อาจส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุ **หญิงฆ่าสามี** ซึ่งเป็นการสู้กลับของภรรยาที่เป็นผู้ถูกกระทำรุนแรง การสู้กลับอาจเป็น หนทางหนึ่งของผู้หญิงเชื่อว่า จะยับยั้งความรุนแรงที่ถูกกระทำนั้นได้ และเป็นการป้องกัน ชีวิตตนเอง ลูก หรือคนในครอบครัว ขณะที่ผู้กระทำอาจอยู่ในภาวะอ่อนแอ เช่น เมาสุรา หรือขณะนอนหลับ ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับว่าผู้หญิงที่ถูกกระทำรุนแรงอย่างต่อเนื่อง เป็นเวลานาน เป็นบุคคลที่มีอาการป่วย สามารถยกเป็นข้อต่อสู้ทางคดีได้

๒) ผลกระทบต่อเด็ก เด็กที่ถูกกระทำรุนแรงหรือพบเห็นการกระทำรุนแรง ของคนในครอบครัวมักมีปัญหาด้านพัฒนาการ และปัญหาพฤติกรรม เช่น

- มีพัฒนาการไม่เป็นไปตามวัยของเด็ก โดยเฉพาะพัฒนาการในด้านการเรียนรู้ ในช่วง ๓ ปีแรก ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการทางสมองของเด็ก และในช่วงวัยเรียน จะมีผลให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรม

- มีปัญหาทางด้านอารมณ์และพฤติกรรม เช่น มีความก้าวร้าว มีความวิตกกังวล ซึมเศร้า ผลการเขียนตกต่ำ รู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า หวาดกลัว บางคนมีอาการฝันร้าย นอนไม่หลับ มีปัญหาในการเข้าสังคมกับเพื่อน ๆ และอาจมีอาการทางจิตเวชมากกว่าเด็กปกติ
- เด็กที่ถูกกระทำรุนแรงมีโอกาสเป็นผู้ใหญ่ หรือเป็นพ่อแม่ที่ใช้ความรุนแรง ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมและอารมณ์ของลูก เช่น การแสดงออกโดยการดูดีชั่ว ปีศาจระรดที่นอน ขี้อาย หรือก้าวร้าว
- มีผลกระทบต่อการศึกษา เช่น การไปโรงเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รวมถึงการหนีออกจากบ้านของเด็ก
- ประสบการณ์ความรุนแรงในวัยเด็ก เช่น เด็กที่เคยเห็นพ่อแม่ทะเลาะกัน พ่อทำร้ายแม่ หรืออยู่ในสถานการณ์ที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองกระทำรุนแรงต่อกัน ซึ่งนอกจากจะฝังอยู่ในใจของเด็กแล้ว เมื่อโตเป็นผู้ใหญ่มีโอกาสจะใช้ความรุนแรงกับคู่ของตนได้

๓) ผลกระทบต่อผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุที่มีประวัติถูกกระทำรุนแรงจากคนในครอบครัว ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ หรือทางด้านเพศ มีความรู้สึกน้อยใจต่ำใจในชีวิต มีความรู้สึกต่อตนเองในทางลบ รู้สึกอ้างว้างไม่เหลือใครในชีวิต สิ้นหวังหมดอาลัยตายอยาก คร่ำครวญถึงอดีต และรอคอยอนาคต ขณะที่บางคนยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้น และคิดว่าเป็นเวรกรรม

๔) ผลกระทบต่อผู้กระทำรุนแรง นอกจากการกระทำรุนแรงจะมีผลกระทบต่อผู้ถูกกระทำและคนอื่น ๆ ในครอบครัวแล้ว ยังมีผลกระทบที่เกิดต่อผู้กระทำรุนแรงด้วย เช่น

- ถูกปฏิเสธและไม่มีใครไว้วางใจ มีปัญหาทางอารมณ์มากขึ้น อาจพยายามทำร้ายตัวเอง ฆ่าตัวตาย หรือทำร้ายผู้อื่น ส่งผลให้ยิ่งกระทำรุนแรงต่อผู้อื่นเพิ่มขึ้น หรือเพิ่มระดับการกระทำให้รุนแรงขึ้น
- ถูกมองว่าเป็นคนผิด หรือเป็นคนไม่ดี ควรได้รับการลงโทษ หรือถูกจัดเป็นผู้ป่วย ซึ่งในความเป็นจริง หากผู้กระทำรุนแรงถูกลงโทษ โดยไม่มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หรือทัศนคติที่เป็นสาเหตุของการกระทำ ความรุนแรงต่อคนในครอบครัว ก็จะไม่สามารถแก้ไขหรือยุติปัญหาความรุนแรงนั้นได้

ทั้งนี้ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ มีเจตนารมณ์ในการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ด้วยการฟื้นฟูเยียวยาทางด้านร่างกายและจิตใจ เปิดโอกาสให้ผู้กระทำปรับเปลี่ยนพฤติกรรม กลับตัวและยับยั้งการกระทำผิดซ้ำ เพื่อรักษาความสัมพันธ์ที่ดีของครอบครัว

